

Tanysphyrinae) / L. Dieckmann // Beitr. Ent. — 1983. — Bd. 33. — N. 2. — P. 257–381. **5. Воловник С. В.** О связях долгоносиков-ликсин с различными органами растений / С. В. Воловник // Кавказский энтомологический бюллетень. — Т. 4. — Вып. 1. — Ростов-н/Д, 2008. — С. 87–91. **6. Рекомендации** по технологии выращивания семян сахарной свеклы безвысадочным способом и защите посевов от вредителей, болезней и сорняков / Респ. объединение «Укрсельхозхимия» ВНИИ сах. св. — К.: Урожай, 1984. — 40 с.

УДК 632.6:633.84

В. В. Вільна, асистент, К. П. Василенко, студентка

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**ДОБОВА АКТИВНІСТЬ ХРЕСТОЦВІТИХ КЛОПІВ НА НАСІННИКАХ
КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ В ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» ХНАУ
ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА**

Дослідження проводили на дослідних ділянках ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва на насінниках капусти білоголової сорту Харківська 105 за загальноприйнятими методиками.

У 2015 р. при масовому заселенні насінників капусти визначали щільність капустяного і ріпакового клопів упродовж світового дня, і було встановлено, що вона змінюється. Так, 13.05 о 12-й год. на 20-ти рослинах насінників капусти в обліках було виявлено 614 особин імаго хрестоцвітих клопів, 14.05 і 15.05 було 595 і 447 особин імаго клопів відповідно. Рослини заселялися клопами нерівномірно (таблиця).

Найменша щільність клопів визначена на рослинах, які відставали в рості, розвитку і були в'ялими, а суцвіття непривабливими або взагалі відсутніми.

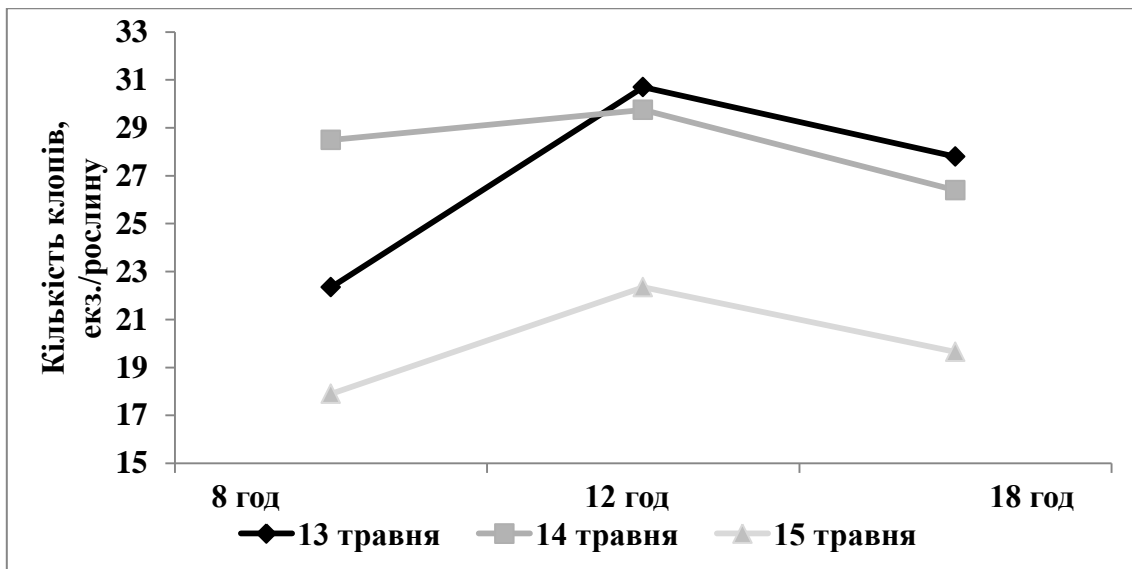
Щільність клопів у середньому на одну рослину становила: 13.05 о 8-й год — 22,4 екз./рослину, о 12-й год — 30,7 екз./рослину і о 18-й год — 27,8 екз./рослину; 14.05 о 8-й год — 28,5 екз./рослину, о 12-й год — 29,8 екз./рослину і о 18-й год — 26,4 екз./рослину; 15.05 о 8-й год — 17,9 екз./рослину, о 12-й год — 22,3 екз./рослину і о 18-й год — 19,7 екз./рослину. Таким чином, найбільша щільність клопів у середньому на одну рослину була о 12-й год і вона становила відповідно за датами обліків

30,7; 29,8 і 22,3 екз./рослину і найменша щільність о 8-й год відповідно — 22,4; 28,5 і 17,9 екз./рослину (рисунок).

**Щільність хрестоцвітих клопів на насінниках капусти впродовж дня
в ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (2015 р.)**

№ рослини	Дата і година, кількість клопів на рослину, екз.								
	13 травня			14 травня			15 травня		
	8 год.	12 год.	18 год.	8 год.	12 год.	18 год.	8 год.	12 год.	18 год.
1	13	35	32	34*	29	25	17	19	20
2	12	21	29	20	18	15	10	9	12
3	37	39	35	52*	55	48	21	28	28
4	25	29	17	28	31	25	16	20	17
5	10	15	10	18	21	18	9	13	11
6	43	42	45	42	38	40	19	26	24
7	19	25	20	13	18	20	11	15	13
8	32	51	40	30	30	25	13	10	15
9	23	31	22	18	19	21	23	31	25
10	13	15	15	16	20	19	21	18	25
11	27*	43	45	45*	47	41	19	24	23
12	32	46	41	36	33	27	20	26	20
13	2	4	3	2	4	2	0	2	0
14	25*	17	24	22	21	22	17	23	19
15	27	60	58	31	35	33	40	36	19
16	42	45	50	38	40	31	38	48	45
17	4	11	8	51	55	45	15	18	16
18	20	18	20	15	18	15	13	22	14
19	18	37	30	20	20	15	19	26	20
20	23	30	12	39	43	41	17	33	27
Сумарно	447	614	556	570	595	528	358	447	393

Умовні позначення: * — кладка яєць.

Щільність хрестоцвітих клопів у середньому на одну рослину в ННВЦ «Дослідне поле» на насінниках капусти білоголової в 2015 р.

Отже, за значної щільності хрестоцвітих клопів на насінниках капусти білоголової, яку використовували як приваблюючу культуру, найбільші чисельність і щільність клопів виявлені о 12-й год, що можна використовувати під час визначення масового заселення і максимальної щільності капустяного і ріпакового клопів.

УДК 632:633.11«321»(477.54)

В. В. Горяїнова, асистент*

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**ВИДОВИЙ СКЛАД ЗБУДНИКІВ ХВОРОБ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ
В УМОВАХ ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» ХНАУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА**

Великої шкоди посівам пшениці в останні роки завдають хвороби, які здатні різко знижувати врожай та якість сільськогосподарської продукції і призводити до збитковості сільськогосподарського виробництва. Найбільш розповсюдженими є хвороби, збудники яких поширюються за допомогою

* Науковий керівник — В. П. Туренко, д-р с.-г. наук, професор